

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **V. Č.**, zast. Mgr. Marcelou Zavřelovou, advokátkou, se sídlem Kalefova 404, Mladá Boleslav, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o starobní důchod, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2008, č. j. 42 Cad 54/2008 – 70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 19. 12. 2007, č. X, přiznala žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení žalobkyni starobní důchod od 22. 11. 2005 podle ustanovení § 71 odst. 1 a § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění, a podle článku 13, 39 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení č. 29/2003 Sb. m. s. (dále též jen „Smlouva“). Ve výroku rozhodnutí je dále uvedeno, že ode dne přiznání starobního důchodu podle § 29 zákona o důchodovém pojištění budou s jeho doplatkem zúčtovány částky vyplacené na starobním důchodu přiznaném před dosažením důchodového věku, který od téhož dne nenáleží. Výše starobního důchodu činila 2863 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí je popsána konstrukce výpočtu důchodu. Z výpočtu vyplývá, že důchod byl vyměřen z průměrného měsíčního výdělku za roky 1995 - 2004 a započtená doba zaměstnání činila 28 roků ve III. pracovní kategorii. Ze srovnání výše důchodů podle zákona č. 155/1995 Sb. a zákona č. 100/1988 Sb. totiž vyplynulo, že výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle zákona č. 155/1995 Sb. v částce 770 Kč, je nižší, než výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle zákona č. 100/1988 Sb. v částce 1463 Kč, takže stěžovatelce náležela výše procentní výměry v částce 1463 Kč. Základní výměra důchodu činila 1400 Kč měsíčně.

V odůvodnění je dále uvedeno, že vzhledem k tomu, že stěžovatelka měla trvalý pobyt na území ČR k 1. 4. 2003, považují se podle článku 39 Smlouvy doby pojištění získané k tomuto datu podle právních předpisů Ukrajiny (tzn. potvrzené ukrajinským nositelem pojištění) za doby pojištění v ČR. V odůvodnění rozhodnutí jsou dále citovány články 39 odst. 4 a článek 7 Smlouvy se závěrem, že žalobkyně získala na území ČR výdělek v roce 1995 a tento byl započítán pro výši důchodu. V odůvodnění rozhodnutí je dále uvedeno, že pro výpočet důchodu byla žalobkyni započtena doba pojištění, kterou potvrdil ukrajinský nositel pojištění. Doba studia a doba pojištění od 27. 3. 1978 do 19. 6. 1981 může být zhodnocena pouze ruským nositelem pojištění. Aby mohlo být zahájeno řízení s Penzijním fondem Ruské federace, požádala žalovaná žalobkyni o předložení originálu nebo úředně ověřených dokumentů o době zaměstnání (studia), které se ve spise nacházejí pouze v kopiích. Dále bylo poukázáno na to, že v době od 1. 12. 1995 do 31. 12. 1995 nebyla žalobkyně vedena na úřadu práce, a proto tuto dobu nelze hodnotit jako dobu vyloučenou.

V podané žalobě žalobkyně poukazovala na to, že již předložila úředně ověřené kopie listin o studiu a výpis z pracovní knížky vydané dne 1. 12. 1965. V době od 1. 1. 1993 do 1. 2. 1993 nepracovala, stejně tak v době od 1. 9. 1995 do 17. 9. 1995, a v době od 1. 12. 1995 do 31. 12. 1995 nebyla vedena jako uchazečka o zaměstnání.

Namítala dále, že při stanovení výše důchodu se vycházelo pouze z výdělku za dva měsíce, kdy pracovala ve firmě DEXIN Rovná, spol. s r. o., a to v době od 18. 9. 1995 do 30. 11. 1995. Jednalo se pouze o zkušební dobu a hrubý výdělek činil 6871 Kč. Dovolávala se postupu podle článku 7 Smlouvy s tím, aby pro výpočet důchodu byla rozhodující průměrná mzda v ČR dosahovaná v roce, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu, a na Ukrajině mzda zaměstnanců v hospodářských odvětvích za jeden rok. Žalobkyně poukazovala na předchozí rozsudky krajského soudu a Nejvyššího správního soudu a dovolávala se toho, že žalovaná nepostupovala podle tam vyjádřeného právního názoru.

Namítala dále, že žalovaná nepřihlédla k listinným důkazům, a to k Osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání a kvalifikace v ČR ze dne 27. 12. 2000. Zdůrazňovala, že na Ukrajině pracovala, a poté, co přijela do ČR si neprodleně hledala zaměstnání. Poukázala na to, že od 4. 9. 1995 má v ČR trvalý pobyt a od 2. 4. 2003 je občankou ČR. Žádala, aby žalovaná přihlédla k době, po kterou pracovala na Ukrajině. Navrhovala, aby soud napadené rozhodnutí žalované zrušil a věci vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 14. 5. 2008, č. j. 42 Cad 54/2008 – 70, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozhodnutí citoval příslušné články Smlouvy, podrobně rozepsal postup výpočtu starobního důchodu podle zákona č. 155/1995 Sb. a podle zákona č. 100/1988 Sb. a dovedl, že výše procentní výměry starobního důchodu vypočtená podle § 100/1988 Sb. je pro žalobkyni výhodnější, a proto byla přiznána. Dále uvedl, že opakovaně namítané nezhodnocení doby studia je bezpředmětné, neboť celé období studia je zhodnoceno jako doba pojištění. Žalobkyně při jednání soudu uvedla, že studovala dálkově při práci. Uvedenou dobu nelze hodnotit dvakrát. Dále uvedl, že nemohlo být postupováno podle článku 18 odst. 4 Smlouvy, neboť žalobkyně na území ČR získala dobu pojištění od 18. 9. 1995 do 30. 11. 1995 a její výdělek činil 6871 Kč. Konstatoval, že nezhodnocení doby zaměstnání od 27. 3. 1978 do 19. 6. 1981, kdy žalobkyně pracovala na území Ruské federace, je zdůvodněno tím, že žalobkyně nepředložila žalované originály dokladů o zaměstnání a žalovaná nemohla zahájit jednání s kompetentními orgány Ruské federace. V této souvislosti poukázala na ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. S ohledem na tyto skutečnosti soud žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též jen s. ř. s.), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podala včas kasační stížnost žalobkyně (dále též jen „stěžovatelka“), a to z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Poukazovala na to, že žalované předložila pracovní smlouvu uzavřenou dne 18. 9. 1995 se zaměstnavatelem DEXIN, Rovná, spol. s r. o., potvrzení o výdělku dosaženém v období od 18. 9. 1995 do 30. 11. 1995, Osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání ze dne 27. 12. 2000. Dále uvedla že od roku 1965 pracovala na Ukrajině jako technik a od roku 1993 pracovala ve Státním vědeckovýzkumném institutu teorie a dějin architektury, kam byla přijata na místo vědeckého pracovníka. Poté v roce 1995 přicestovala do ČR, kde má od 4. 9. 1995 trvalý pobyt a od 6. 5. 2003 získala české občanství. Dále prokázala, že z Ukrajiny žádný důchod nepobírá, na Ukrajině o důchod nepožádala a kromě starobního důchodu nemá žádný příjem. V letech 1996, 1997, 1998 nikde nepracovala a v roce 2003 nastoupila do předčasného starobního důchodu. Vyslovila přesvědčení, že žalovaná ani krajský soud nepřihlédly k době, po kterou pracovala na Ukrajině, čímž byla poškozena. Zdůrazňovala, že v době platnosti Smlouvy měla již trvalý pobyt na území ČR a že pro stanovení nároku na dávky se má podle Smlouvy přihlídnout k dobám pojištění, které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost.

Namítala dále, že rozhodnutí krajského soudu je pro ni příliš tvrdé, neboť vyměřený starobní důchod nepostačuje ani na krytí základních životních potřeb. Dovolávala se toho, že má vysokoškolské vzdělání, pracovala 28 let a za toto období jí byl přiznán důchod, který je 3x nižší, než průměrný důchod osob, které mají středoškolské vzdělání a odpracovaly stejný počet roků. Poukazovala na to, že ve věci bylo vydáno rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2006, sp. zn. 4 Ads 92/2005, které mělo být žalovanou i krajským soudem akceptováno. Navrhovala, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil za účelem opětovného posouzení doby rozhodné pro přiznání výše starobního důchodu, a za účelem nového rozhodnutí ve věci.

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 7. 7. 2008 uvedla, že se zcela ztotožňuje s právním názorem v soudu vysloveným v napadeném rozsudku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti.

Stěžovatelka se dovolává důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle citovaného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Takové pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku neshledal.

Z obsahu dávkového a soudního spisu plyne, že stěžovatelka je narozena 22. 3. 1947 a vychovala jedno dítě. Dne 24. 11. 2003 požádala o starobní důchod s tím, aby jí byl přiznán od 22. 11. 2003. Rozhodnutím ze dne 3. 11. 2004 byl stěžovatelce přiznán starobní důchod od 22. 11. 2003 podle § 30 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění a podle článku 13, 39 Smlouvy mezi ČR a Ukrajinou o sociálním zabezpečení č. 29/2003 Sb. m. s. ve výši 2525 Kč měsíčně. Uvedené rozhodnutí žalované bylo zrušeno a věc byla vrácena žalované k dalšímu řízení rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2006 č. j. 42 Cad 197/2006 – 21, a to na podkladě závazného právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2006 č. j. 4 Ads 92/2005 – 60, který shledal napadené rozhodnutí žalované nepřezkoumatelným. Rovněž další rozhodnutí žalované ze dne 24. 5. 2007, jímž byl stěžovatelce přiznán starobní důchod podle § 30 zákona č. 155/1995 Sb., bylo rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2007, č. j. 42 Cad 190/2007 – 35, zrušeno a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení. V soudním spise se nachází xerokopie dalšího rozhodnutí žalované ze dne

12. 11. 2007, jímž byl stěžovatelce přiznán starobní důchod podle § 30 od 22. 11. 2003, avšak z obsahu soudního ani dávkového spisu není zřejmý další osud tohoto rozhodnutí.

Stěžovatelka poté požádala dne 8. 11. 2005 o starobní důchod s tím, aby jí byl přiznán od 22. 11. 2005. Rozhodnutím ze dne 19. 12. 2007 byl stěžovatelce přiznán starobní důchod podle § 71 odst. 1 a § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., a podle článku 13, 39 Smlouvy mezi ČR a Ukrajinou o sociálním zabezpečení č. 29/2003 Sb., m. s. Již na tomto místě je tedy třeba zdůraznit, že předmětem přezkumné soudní činnosti v této věci je rozhodnutí ze dne 19. 12. 2007 o starobním důchodu přiznaném podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., tedy o řádném starobním důchodu, nikoliv rozhodnutí o přiznání starobního důchodu podle § 30 téhož zákona (tzv. předčasný starobní důchod), když samozřejmě principy a zásady výpočtu platí shodně pro oba typy důchodů.

V dávkovém spise se dále nachází přípis Důchodového fondu Ukrajiny ze dne 17. 7. 2006, jímž je žalované sdělováno, že stěžovatelce se potvrzuje 25 let a 15 dní doby zaměstnání na Ukrajině. Doba práce stěžovatelky od 27. 3. 1978 do 19. 6. 1981 ve vojenské jednotce není započítána do celkové odpracované doby na Ukrajině, poněvadž tato práce byla vykonávána na území Ruské federace, a může být potvrzena jenom kompetentními orgány Ruské federace. Ve spise se dále nachází Osvědčení vydané dne 27. 12. 2000 Českým vysokým učením technickým v Praze, podle něhož byl stěžovatelce uznán diplom vydaný Kijevským inženýrsko - stavebním institutem a byla potvrzena jeho rovnocennost s vysokoškolským diplomem a osvědčením o státní zkoušce vydaném v ČR veřejnou vysokou školou absolventů studia v magisterském studijním programu architektura a urbanismus. Z ověřeného překladu diplomu Kijevského inženýrsko - stavebního institutu plyne, že stěžovatelka studovala v letech 1966 - 1972. Ze zápočtového listu DEXIN, Rovná spol. s r. o., ze dne 11. 12. 1995 vyplývá, že stěžovatelka pracovala u této organizace od 18. 9. 1995 do 30. 11. 1995, tj. 74 dnů, a hrubý výdělek za toto období činil 6871 Kč. Podle osobního listu důchodového pojištění ze dne 27. 11. 2007 činila celková doba pojištění stěžovatelky 28 roků a 94 dnů, po snížení náhradní doby pojištění 27 roků a 240 dnů. V období let 1966-1972 má stěžovatelka hodnoceno: od 22. 11. 1965 do 20. 4. 1966 - 150 dnů, od 12. 11. 1966 do 25. 2. 1970 - 1202 dnů, od 2. 3. 1970 do 20. 12. 1974 - 1755 dnů. Podle tohoto osobního listu důchodového pojištění nemá stěžovatelka hodnocenu dobu od 15. 3. 1978 do 11. 8. 1981. Podle dokladu Penzijního fondu Ukrajiny ze dne 7. 6. 2004 není tato doba hodnocena jako doba zaměstnání.

Nejvyšší správní soud především uvádí, že podstatná část kasační stížnosti (stejně tak i žaloby) se omezuje na tvrzení (informaci) i tom, které doklady stěžovatelka v průběhu řízení o starobní důchod předložila žalované a soudu. Nejvyšší správní soud (ostatně ani krajský soud) tvrzení stěžovatelky nezpochybňuje (všechny listiny, o nichž se stěžovatelka zmiňuje, jsou založeny v dávkovém spisu), postrádá však vyjádření, co tímto tvrzením stěžovatelka sleduje, co jím hodlá prokázat, ale především, co z těchto tvrzení vyvozuje pro případnou nesprávnost výpočtu starobního důchodu nebo pro nezákonnost napadeného rozsudku krajského soudu.

Jedinou námitkou, byť ve zcela obecné rovině, je v kasační stížnosti stěžovatelky tvrzení o tom, že žalovaná ani krajský soud nepřihlédly k době, po kterou stěžovatelka pracovala na Ukrajině, přičemž je dovozováno, že tímto je stěžovatelka poškozena.

S tímto tvrzením stěžovatelky nelze souhlasit. Jak již bylo shora uvedeno, podle osobního listu důchodového pojištění bylo stěžovatelce pro vznik nároku (22. 11. 2005) zhodnoceno 28 roků a 94 dnů, což znamená, že jí byla zhodnocena veškerá doba zaměstnání na Ukrajině potvrzená ukrajinským nositelem pojištění. Pokud by tomu tak nebylo, stěžovatelce

by vůbec nárok na starobní důchod nevznikl, neboť na území ČR odpracovala pouze 74 dní, přičemž pro vznik nároku na starobní důchod podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. je třeba, aby pojištěnec dosáhl důchodového věku a získal dobu pojištění nejméně 25 let. Není tedy zřejmé, z čeho stěžovatelka dovozuje (když na území ČR odpracovala 74 dní), že jí nebyla zhodnocena doba zaměstnání na Ukrajině, přičemž navíc ani neuvádí, která konkrétní doba zaměstnání jí zhodnocena nebyla. Nejvyšší správní soud tedy znovu zdůrazňuje, že stěžovatelce byla pro vznik nároku na starobní důchod zhodnocena veškerá doba zaměstnání na Ukrajině potvrzená ukrajinským nositelem pojištění. K tomu nutno dodat, že stěžovatelka má zhodnocenou dobu, po kterou studovala, to je období let 1966-1972 v plném rozsahu. Zhodnocena není pouze doba od 15. 3. 1978 do 11. 8. 1981, která však není potvrzena ukrajinským nositelem pojištění (viz č. 3.12 správního ujednání- číslo 96/2003 Sb. m. s.), jímž je žalovaná vázána. Z vyjádření žalované však plyne, že hodlala činit úkony směřující k započtení i této doby.

Rozhodně nelze souhlasit s námitkou, že nebylo přihlédnuto k článku 13, 14, 15 a 16 Smlouvy. Smlouva vstoupila v účinnost 1. 4. 2003, a stěžovatelce byly zhodnoceny doby zaměstnání za období od 22. 11. 1965 do 21. 11. 2005. K tomu nutno podotknout, že se zřetelem k tomu, že stěžovatelka měla ke dni 1. 4. 2003 trvalý pobyt v ČR, jsou veškeré doby pojištění získané před tímto datem podle ukrajinských právních předpisů považovány za české doby pojištění a pro účely důchodového pojištění (vzniku nároku) jsou hodnoceny podle zákona č. 155/1995 Sb. Články 13, 14, 15 a 16 Smlouvy zaručují jeden ze základních koordinačních principů mezinárodních smluv, a to princip sčítání dob pojištění, bez jehož realizace by bylo uzavírání mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení bezpředmětné. Ostatně stěžovatelka ani nekonkretizovala, v čem byly tyto principy uvedené v jí namítaných článcích Smlouvy porušeny.

Se stěžovatelkou lze souhlasit v tom, že výše starobního důchodu je nízká. Tato skutečnost však není ovlivněna tím, že by jí nebyla zhodnocena veškerá doba zaměstnání. Naopak, z výše uvedeného vyplývá, že veškerá doba potvrzená ukrajinským nositelem pojištění byla stěžovatelce jako doba zaměstnání pro vznik nároku na starobní důchod zhodnocena. Byť stěžovatelka v kasací stížnosti nevznáší žádné námitky proti způsobu výpočtu starobního důchodu (pouze obecně tvrdí, že důchod je velmi nízký), uvádí Nejvyšší správní soud, že ve způsobu výpočtu starobního důchodu neshledal pochybení žalované ani krajského soudu. Nutno totiž poukázat na to, že se zřetelem k tomu, že stěžovatelka získala dobu pojištění včetně vyměřovacího základu na území ČR (1995-2004), nebyla možná aplikace článku 7 správního ujednání ke smlouvě o sociálním zabezpečení s Ukrajinou v tom smyslu, že by pro výpočet důchodu mohlo být vycházeno z průměrné mzdy v ČR dosahované v roce, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu. Pro zjišťování výpočtového základu, ze kterého se vypočítává procentní výměra starobního důchodu, se tedy vycházelo ze zákona č. 155/1995 Sb. a ze zákona č. 100/1988 Sb. V této souvislosti je nutno zdůraznit, že žalovaná postupovala důsledně podle ustanovení § 71 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a provedla výpočet starobního důchodu podle obou těchto zákonů, přičemž zjistila, že procentní výměra starobního důchodu stanovená podle zákona č. 100/1988 Sb. je vyšší (1463 Kč) než procentní výměra vypočtená podle zákona č. 155/1995 Sb. (770 Kč). V odůvodnění rozhodnutí žalovaná způsob výpočtu podle obou právních předpisů provedla a sdělila, že stěžovatelce náleží vyšší výměra, což je 1463 Kč měsíčně. Se zřetelem k tomu, že stěžovatelka žádné námitky proti způsobu výpočtu starobního důchodu nevznášela, považuje Nejvyšší správní soud výše uvedený závěr za dostačující vysvětlení pro úvahu o správnosti výše starobního důchodu.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v postupu žalované ani Krajského soudu v Praze neshledal pochybení a konstatuje, že rozsudek Krajského soudu v Praze netrpí vadou ve smyslu

ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Kasační stížnost tedy nepovažuje za důvodnou a proto jí podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, správní orgán ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. března 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu